

Savukosken kunta
Hallinto

Lausunto

27.01.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

Savukosken kunnan lausunto vesihuoltolain muutoksesta

Kuntatalouden kiristyttyä osa kunnista on pyrkinyt korjaamaan taloudellista tilaansa keventämällä tasettaan omistuksiaan myymällä. Osa myyntikohteista kattaa kriittiseksi infraksi luettavia omaisuuseriä. Vesihuolto on luonnollinen monopoli ja samaan aikaan osa huoltovarmuutta ja kriittistä infraa. Ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun myötä tietoisuus maapallon makeanvedenvarojen riittävydestä on noussut tärkeäksi teemaksi. Huolena on, säilyvätkö vesivarat itsessään ja vesivarojen hyödyntämiseen liittyvä kriittinen infra myös jatkossa kansallisissa käsissä. Paras tapa varmistaa omistusten kansallisissa käsissä, on lakiesityksessä suunnitellulla tavalla rajoittaa vesihuoltoyksiköiden omistus- ja määräämisoikeus julkiselle sektorille.

Lakiuudistusta valmistellessa on käyty kuitenkin keskustelua myös siitä, tulisiko tyytyä rajoittamaan myyntiä ainoastaan siten, että vesihuoltoon liittyviä omistuksia olisi mahdollista myydä rajoitetusti myös yksityisille siten, että vesihuolto-omistusten määräysvalta säilytettäisiin julkisessa omistuksessa kaikissa olosuhteissa. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että kunta voisi myydä yksityiselle taholle ainoastaan 49 prosentin omistusta vastaavan omistuksen vesihuoltoyksiköstä, jolloin 51 prosenttia omistuksesta säilyisi kunnalla. Nykymuodossaan lakiesitys lähtee kuitenkin siitä, että kunnat eivät jatkossa voisi myydä vesihuoltoon liittyvistä omistuksistaan edes vähemmistöosuutta kuin kunnille tai kuntaomisteisille yhtiöille tms. kunnallisille orgaaneille. Vastaavasti omistusten edelleen myyminen olisi kielletty. Toisaalta tiukalla rajauksessa voi olla vaikutusta omistusten arvoon. Tällöinhän kyseessä ei olisi enää vapaasti markkinoilla siirrettävä omaisuus. Lisäksi on huomattava, että kunnallinen itsehallinto on normaalisti mahdollistanut kunnalle oikeuden päättää omista omistuksistaan.

Kunta voi olla osaomistaja myös yksityisissä vesiosuuskunnissa, jotka sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella. Yksityiset sijoittajat eivät ole tyypillisesti kiinnostuneita pienistä vesiosuuskunnista asiakaskunnan rajallisuudesta johtuen. Toisaalta tilanne voi tulevaisuudessa muuttua, mikäli veden hinta nousee ja vettä aletaan myydä merkittäviä määriä ulkomaille. Tällöin osuuskunnilla voi tulla houkutus ensin yhtiöittää toiminta ja sitten myydä yhtiön osakkeet ulkopuoliselle sijoittajalle. Tämä voisi myöhemmin johtaa ongelmiin.

Kunnan kannalta olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että kunnan olisi myös jatkossa mahdollista luopua tällaisista omistuksistaan. Laissa ei ole siten tarpeen säätää, että kunta joutuu jäämään osakkaaksi pieniin vesiosuuskuntiin, varsinkaan kun kunta ei toisaalta yleensä myöskään ole operatiivinen toimija tällaisissa vesiosuuskunnissa. Mikäli myynti tulee ajankohtaiseksi, tulisi etuosto-oikeus antaa vesiosuuskunnan jäsenille, olipa myyjä kunta tai yksityinen. Mikäli taas omistusosuus myydään yksityiselle vesiosuuskunnan ulkopuoliselle ostajalle, olisi hyvä olla laissa säädetty lupamenettely, jossa selvitettäisiin, voidaanko osuus myydä ilman merkittäviä riskejä. Luvan myöntäjä voisi olla ELY-keskus.

Savukosken kunnanhallitus